

Mateusz Rolski

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

RACJONALNOŚĆ A RYZYKO KREDYTOWE W DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ

Wprowadzenie

Działalność gospodarcza ukierunkowana na zysk wiąże się z koniecznością ponoszenia ryzyka. Praktycznie każdy finansista uzna stwierdzenie tego rodzaju za truizm, dla sfery finansów bowiem samo pojęcie ryzyka, jak i koszty związane z jego identyfikacją oraz materializacją muszą być wkalkulowane w codzienną praktykę biznesową. Na ryzyko jest również narażona działalność bankowa. Skuteczne zarządzanie ryzykiem jest obecnie podstawą funkcjonowania wszystkich banków o tradycyjnym profilu działalności (szczególnie banków spółdzielczych), jak również sektora bankowości ukierunkowanego w stronę coraz bardziej skomplikowanych instrumentów finansowych. Z tradycyjnego punktu widzenia ryzyko bankowe dotyczy wyłącznie działalności depozytowo-kredytowej. W pierwszym przypadku ryzyko to ma związek z nieterminowym (wcześniejszym niż wynikający z umowy) wycofaniem wkładów pieniężnych przez deponenta, w drugim zaś z nieterminowym bądź zupełnym brakiem regulowania należności wobec banku. Obecnie ryzyko bankowe stanowi rozbudowany system sprawozdawczy, obejmujący określenie profilu i poziomu ryzyka banku we wszystkich obszarach zidentyfikowanych indywidualnie przez bank jako istotne. Informacja zarządcza w zakresie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka stanowi podstawę do podejmowania bieżących decyzji zapewniających ich minimalizację, jak również prewencyjnego reagowania na dynamiczny rozwój sytuacji rynkowej.

Celem niniejszego artykułu jest prezentacja jednego z najważniejszych rodzajów ryzyka występującego w działalności bankowej – ryzyka kredytowego. Tezą artykułu jest twierdzenie, że identyfikacja profilu i poziomu ryzyka kredytowego jest działaniem w pełni racjonalnym w kontekście prawidłowego funkcjonowania instytucji bankowej, zaś efektywne zarządzanie ryzykiem kredytowym warunkuje jej długofalowy rozwój i osiągnięcie rentowności w perspektywie długoterminowej.

1. Ryzyko kredytowe

W sposób najbardziej klarowny ryzyko kredytowe można zdefiniować jako „[...] stratę z powodu niespłacenia zobowiązań klientów banku lub przez zdarzenia polegające na istotnym pogorszeniu sytuacji finansowej kredytobiorców, która grozi zaprzestaniem obsługi kredytu”¹. Rolą banków w gospodarce jest m.in. minimalizacja kosztów oceny sytuacji finansowej pożyczkobiorców. W tym stwierdzeniu można dopatrywać się pojęcia ryzyka kredytowego, które w momencie udzielenia kredytu bank przyjmuje na siebie. Ryzyko kredytowe rozpatruje się więc na poziomie klienta, zaś w perspektywie całego banku w zakresie łącznego portfela kredytowego. Jakość pojedynczych ekspozycji determinuje jakość portfela kredytowego jako całości.

Rynek finansowy w Polsce podlega regularnej kontroli ze strony Komisji Nadzoru Finansowego (KNF). Celem zaś nadzoru jest „[...] zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku”². Dla osiągnięcia powyższych dążeń KNF dysponuje wieloma środkami prawnymi. Są to m.in. uchwały oraz rekomendacje dobrych praktyk bankowych w wielu płaszczyznach, których wdrożenie jest dla banku obligatoryjne. Implementacja przepisów zewnętrznych do regulacji wewnętrznych w instytucjach bankowych, jak również proces badania profilu ryzyka czy jakość zarządzania ryzykiem są poddawane regularnemu nadzorowi ze strony KNF w postaci kontroli „zza biurka” (BION – Badanie i Ocena Nadzorcza), jak również w trakcie inspekcji „na miejscu”.

Jak wskazuje Uchwała nr 258/2011 KNF, system zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem kredytowym) musi posiadać charakter pisemnych procedur. Organem odpowiedzialnym za ich wprowadzenie jest zarząd banku³. W ramach realizowanych strategii i procedur bank jest zobligowany do wprowadzenia w zakresie ryzyka kredytowego zasad identyfikacji tego ryzyka na poziomie klienta, jak również klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kate-

¹ W. Żółtkowski: *Zarządzanie ryzykiem bankowym w praktyce*. CeDeWu, Warszawa 2009, s. 61.

² http://www.knf.gov.pl/o_nas/komisja/index.html (02.09.2013).

³ *Uchwała nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. z późn. zm., w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, § 1 oraz § 7 pkt. 1; Uchwała ta jest pochodną art. 9 pkt. f oraz art. 9 pkt. g Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. (Dz.U. 1997, nr 140 poz. 939 z późn. zm.)*

gorii ryzyka i tworzenia rezerw celowych. Ponadto, instytucja bankowa wprowadza „[...] zasady dywersyfikacji portfela ekspozycji kredytowych, stosowne do ustalonego przez bank dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego, z uwzględnieniem rynków, na których działa bank”⁴. Uchwała zobowiązuje również banki do wprowadzenia pisemnych procedur w zakresie m.in. ryzyka rezydualnego (zarządzanie ryzykiem wynikającym z mniejszej niż zakładana przez bank skuteczności zabezpieczeń kredytów), jak również ryzyka koncentracji (zgodnie z uchwałą nr 384/2008 KNF). Zapisy uchwały nr 258/2011 KNF wskazują na konieczność wprowadzenia przez banki limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko kredytowe, a dopasowanych do zidentyfikowanego profilu i poziomu ryzyka, zaś w ramach pomiaru ryzyka na konieczność przeprowadzania testów warunków skrajnych⁵.

2. Racjonalne zarządzanie ryzykiem kredytowym

Racjonalne i bezpieczne zarządzanie portfelem kredytowym powinno być oparte na dopasowanej do warunków mikro- i makrootoczenia strategii działania banku. Cele strategiczne (krótkookresowe) są najczęściej uszczegółowione w ramach polityki zarządzania ryzykiem kredytowym. Należycie sformułowana i udokumentowana w postaci procedury polityka kredytowa powinna zawierać kilka istotnych elementów, takich jak:

- plan rozwoju akcji kredytowej na okres obowiązywania polityki w kontekście docelowych grup produktowych i podmiotowych,
- pożądaný i graniczny poziom apetytu na ryzyko, jak również zakres wskaźników poddawanych analizie w celu określenia bieżącego poziomu ryzyka,
- zakres działań wspierających ograniczanie ryzyka kredytowego,
- organy banku odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem kredytowym oraz monitorowanie bieżącego poziomu ryzyka na poziomie klienta i łącznego portfela kredytowego,
- zasady zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) oraz detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK)⁶.

Plan rozwoju akcji kredytowej banku powinien być dopasowany do aktualnego poziomu ryzyka w perspektywie portfela jako całości. Kierunki kredytowania wynikają z wielu czynników o charakterze obiektywnym – jak np. poło-

⁴ Ibid., § 13 pkt. 1 lit. a-c.

⁵ Ibid., § 16-18.

⁶ Zapisy dotyczące EKZH oraz DEK są obligatoryjne i wynikają z Rekomendacji S oraz T Komisji Nadzoru Finansowego.

żenia geograficznego banku, jak również poziomu rozwoju lokalnych rynków dóbr i usług. Stąd planowany przyrost akcji kredytowej może być rozłożony na konkretne grupy produktów bądź w przekroju podmiotowym. Polityka kredytowa jest dokumentem stanowiącym podstawę podejmowanych działań przez organ zarządczy. Należy jednak mieć na uwadze, iż rynek produktów bankowych podlega dynamicznemu rozwojowi, w zależności od aktualnej sytuacji gospodarczej podmiotów instytucjonalnych oraz osób fizycznych, jak również stanu zapotrzebowania na konkretne produkty kredytowe. Zapisy polityki muszą zatem być na tyle elastyczne, aby zarząd banku mógł swobodnie zareagować na oczekiwania obecnych i potencjalnych klientów.

Kolejnym istotnym elementem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym jest apetyt na ryzyko, który można zdefiniować jako maksymalny poziom ryzyka akceptowalny przez bank⁷. Apetyt wyrażony jest najczęściej w odpowiednich wskaźnikach ilościowych, które mogą określać np. maksymalne zaangażowanie banku w pojedynczą ekspozycję kredytową⁸, zaangażowanie w poszczególne grupy produktów, podmiotów, branże, maksymalną ekspozycję banku w zakresie dużych zaangażowań⁹ bądź określać różnego rodzaju relacje – jak np. maksymalny udział obligacji kredytowego w bazie depozytowej czy sumie bilansowej. Poziom apetytu na ryzyko określony w ramach polityki kredytowej podlega zatwierdzeniu przez radę nadzorczą banku. W polityce bank powinien również określić rodzaje wskaźników poddawanych cyklicznej analizie w kontekście określania bieżącego poziomu ryzyka. Zazwyczaj bierze się pod uwagę wskaźniki, takie jak np. wartość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego (poziom współczynnika wypłacalności), udział poszczególnych rodzajów ekspozycji w sumie bilansowej banku, indykatory określające jakość portfela – wskaźnik jakości dla portfela kredytowego ogółem, wskaźniki jakości dla poszczególnych rodzajów ekspozycji, czy poziom utworzonych rezerw celowych na należności w sytuacji zagrożonej.

⁷ M. Iwanicz-Drozdowska: *Zarządzanie ryzykiem bankowym*. POLTEXT, Warszawa 2012, s. 115.

⁸ *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r.* Op. cit. art. 71 pkt. 1 i 1a określa maksymalne zaangażowanie banku wobec jednego podmiotu, jak również grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie na 25% funduszy własnych, jednakże każdy bank, w zależności od aktualnej sytuacji rynkowej, jakości portfela oraz innych specyficznych warunków określa swój wewnętrzny, zaostrzony limit zaangażowania wobec klienta oraz grupy powiązanej. Od 1 stycznia 2014 roku przepis dotyczący maksymalnego zaangażowania wobec klienta, jak również grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie obowiązuje z mocy *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012*.

⁹ Duże zaangażowanie to ekspozycja, której wartość przekracza 10% funduszy własnych banku.

Działania wspierające ograniczanie ryzyka kredytowego stosuje się zarówno w zakresie pojedynczej transakcji, jak również na poziomie całego portfela. W odniesieniu do poziomu potencjalnego kredytobiorcy ograniczanie ryzyka powinno koncentrować się na stałym ulepszaniu metod oceny zdolności kredytowej. Rzetelna informacja w zakresie dochodu, kosztów utrzymania oraz poziomu całkowitego zadłużenia (z wykorzystaniem zewnętrznych baz danych) potencjalnego klienta pozwalają uniknąć problemów ze spłatą należności w trakcie trwania umowy kredytowej. Niezbędna jest również kwestia zabezpieczenia kredytu, które przyjmuje się w ramach kryterium m.in. wartości oraz możliwości upłynnienia. W celu ustalenia preferowanych form zabezpieczeń bank powinien posłużyć się analizą historyczną poziomu odzysku z poszczególnych jego form. Ponadto, jedną z technik ograniczania ryzyka kredytowego jest stosowanie pomniejszenia podstawy do tworzenia rezerwy celowej utworzonej na poszczególne rodzaje ekspozycji¹⁰. Bank tworząc rezerwy w wysokości wynikającej z regulacji zewnętrznych tworzy pewnego rodzaju bufor bezpieczeństwa, który w planie finansowym ujmowany jest jako element kosztów. Rezerwę celową można jednak pomniejszyć o odpowiednią kwotę w zależności od rodzaju przyjętego zabezpieczenia oraz okresu stosowania pomniejszenia¹¹. Inną techniką ograniczania ryzyka kredytowego jest pomniejszanie wag ryzyka w ramach wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego¹². Ograniczanie ryzyka kredytowego na poziomie łącznego portfela odbywa się głównie poprzez dywersyfikację struktury udzielanych ekspozycji w wielu przekrojach. Narzędziem dywersyfikacji są przede wszystkim limity dla poszczególnych rodzajów produktów czy grup podmiotowych. System limitów oraz konieczność ustalenia na poziomie optymalnym dla charakteru działalności oraz bieżącej sytuacji banku wynika z regulacji zewnętrznych. Zagadnienia te przedstawiono w kolejnej części niniejszego artykułu.

Racjonalne zarządzanie ryzykiem kredytowym wymaga precyzyjnego określenia zadań poszczególnych komórek organizacyjnych, które powinna zawierać również polityka kredytowa. Najczęściej ryzykiem kredytowym zarządza zarząd banku bądź wydelegowany członek zarządu. Podejmowanie kluczowych decyzji

¹⁰ W zależności od rodzaju ekspozycji oraz kategorii jakościowej. *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków*. Dz.U. 2008, nr 235, poz. 1589 z późn. zm.

¹¹ Ibid.

¹² *Załącznik nr 4 do Uchwały nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 r. z późn. zm., w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka; od 1 stycznia 2014 r. przepis ten obowiązuje z mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.*

odbywa się na podstawie raportów z monitoringu pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak również z analiz dotyczących ryzyka kredytowego z perspektywy całego portfela¹³. W instytucjach bankowych funkcjonują również komórki powołane do opiniowania wniosków kredytowych charakteryzujących się potencjalnie wyższym poziomem ryzyka (np. kredyty w relatywnie wysokich kwotach).

Komisja Nadzoru Finansowego w ramach rekomendacji dotyczących dobrych praktyk bankowych wskazała wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (Rekomendacja S), jak również detalicznych ekspozycji kredytowych (Rekomendacja T). Zarządzanie ryzykiem grup ekspozycji tego rodzaju powinno stanowić integralny element polityki kredytowej.

3. System limitów koncentracji jako czynnik minimalizacji ryzyka kredytowego

Ryzyko koncentracji stanowi nieodłączny element ryzyka kredytowego. Nadmierne zaangażowanie banku w przypadku pojedynczej ekspozycji czy konkretnej grupy produktowej bądź podmiotowej może stanowić zagrożenie w przypadku pogorszenia się sytuacji gospodarczej potencjalnego kredytobiorcy (w tym podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie) bądź też załamania w konkretnym segmencie rynku. Dlatego też niezbędne dla racjonalnej budowy bezpiecznego portfela banku jest utworzenie systemu limitów kredytowych, dopasowanego do skali działalności banku, jak również do zidentyfikowanego profilu i poziomu ryzyka kredytowego. Wysokość limitu dla danego zaangażowania banku uzależnia się często od posiadanych kapitałów własnych bądź ukazuje jako maksymalną część obliża kredytowego. Wyznaczenie odpowiednich rodzajów limitów oraz ich poziomu jest dla banku obligatoryjne, wynika zaś z ustawy Prawo bankowe¹⁴, uchwał oraz rekomendacji KNF.

Jak wskazuje uchwała nr 384/2008 KNF „Bank jest zobowiązany do zarządzania ryzykiem koncentracji zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym, z uwzględnieniem dużych zaangażowań”¹⁵. Uchwała ta konkretyzuje proces zarządzania ryzykiem koncentracji wyznaczając następujące obszary jego limitacji:

¹³ Jak wskazuje § 19 pkt. 2 uchwały 258/2011 KNF: „Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych wspomagają proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w banku i powinny być rzetelne, dokładne, aktualne oraz mieć odpowiedni zakres”.

¹⁴ *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe*, art. 71, pkt. 7 w brzmieniu: „Banki, z zachowaniem limitów określonych w ustawie, ustalają i weryfikują wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności”.

¹⁵ *Uchwała nr 384/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań*, § 2.

- zaangażowanie banku wobec pojedynczych podmiotów lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- koncentracja w przekroju branżowym, sektora gospodarczego, bądź podmiotów prowadzących działalność o podobnym charakterze,
- kredytowanie podmiotów z tego samego obszaru geograficznego,
- koncentracja ekspozycji kredytowych zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia,
- zaangażowanie instytucji bankowej w ekspozycje udzielane w tej samej walucie,
- udzielanie ekspozycji podmiotom wymienionym w art. 79 ust. 1 ustawy Prawo bankowe¹⁶ (podmioty dominujące, zależne, członkowie oraz tzw. „osoby wewnętrzne”, czyli członkowie kierownictwa banku i osoby z nimi powiązane),
- zaangażowanie banku w ekspozycje o charakterze dużych zaangażowań.

Uchwała obliguje banki do wprowadzenia struktury wewnętrznych limitów koncentracji, nie podając jednocześnie konkretnych wartości¹⁷. Banki same wyznaczają zatem poziom limitów, jednakże muszą one posiadać uzasadnienie ich ustalenia, które powinno wynikać np. ze strategii działania, przyjętych kierunków rozwoju akcji kredytowej, jakości portfela w danej branży, perspektyw rozwoju rynku lokalnego, poziomu odzysku z przyjętych form zabezpieczenia oraz wielu innych czynników specyficznych dla działalności danej instytucji bankowej (uzasadnienie powinno być sporządzone w formie pisemnej). Uchwała nr 384/2008 zwraca szczególną uwagę na informacje dotyczące sytuacji ekonomicznej podmiotów oraz konkretnych branż, jak również branie pod uwagę innych rodzajów ryzyka bankowego, mogących mieć wpływ na ryzyko koncentracji (ryzyko stopy procentowej, płynności, itd.)¹⁸. Uchwała ta nakłada również obowiązki dotyczące m.in. konieczności uchwalenia poziomu limitów przez organ zarządczy, raportowania w zakresie wykorzystania limitów, jak również określenia sytuacji, w których dopuszczalne jest ich przekroczenie.

Na konieczność posiadania przez bank limitów ograniczających ryzyko kredytowe wskazują również Rekomendacje S oraz T KNF. W myśl zapisów banki powinny ustalić limity wewnętrzne zarówno dla łącznego portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji

¹⁶ Ibid., pkt. 1-6.

¹⁷ Prócz limitów dotyczących koncentracji wobec podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (25% funduszy własnych) oraz wobec „osób wewnętrznych” (25% funduszy podstawowych), których poziom jest ustalony w Ustawie Prawo bankowe. Od 1 stycznia 2014 roku przepis dotyczący maksymalnego zaangażowania wobec klienta, jak również grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie obowiązuje z mocy *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013...*, op. cit.

¹⁸ Załącznik do uchwały Nr 384/2008 KNF., § 5 pkt. 1-3.

kredytowych, jak również dla poszczególnych rodzajów EKZH oraz DEK¹⁹. Obie rekomendacje wskazują na potrzebę zapewnienia zgodności przyjętych limitów z ogólną strategią banku, jak również ustalenia ich na poziomie zapewniającym odpowiednią dywersyfikację portfela. Ukazują również potrzebę ich zgodności z poziomem apetytu na ryzyko przyjętym przez organy zarządcze banku. Przy ustalaniu poziomu limitów dla obu grup ekspozycji banki muszą zaś uwzględniać zmiany zachodzące w otoczeniu gospodarczym banku, w tym m.in. cykle koniunkturalne, poziom dochodów gospodarstw domowych, wahania stóp procentowych oraz kursów walutowych. W przypadku EKZH nieodzownym elementem są również zmiany zachodzące na rynku nieruchomości (ewentualny poziom odzysku z zabezpieczeń hipotecznych).

Ponadto banki są zobowiązane do regularnego przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka koncentracji²⁰. Testy warunków skrajnych mają za zadanie zobrazować sytuację szokową w jakiej może się znaleźć bank. Wyniki testu komórka badająca ryzyko kredytowe raportuje organowi zarządczemu. W razie spełnienia warunków koniecznych do uznania ryzyka kredytowego danego testu jako istotne podejmuje się działania prewencyjne, które mają za zadanie uchronić bank przed stratami wynikającymi z hipotetycznej sytuacji skrajnej. Konieczność przeprowadzania testów wynika również z Rekomendacji S oraz T KNF. Scenariusze sytuacji szokowej w zakresie kredytów zabezpieczonych hipotecznie (w myśl definicji z Rekomendacji S) powinny obejmować co najmniej wpływ czynników takich, jak stopa procentowa czy kursy walut na adekwatność przyjętego przez bank maksymalnego poziomu wskaźnika DtI (relacja wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych oraz innych zobowiązań finansowych do dochodu klienta), wskaźnika LtV (relacja wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu), jak również jakości portfela EKZH²¹. Podobnie zapisy Rekomendacji T wskazują m.in. na konieczność badania wpływu stopy procentowej czy kursów walut na przyjęty maksymalny poziom wskaźnika DtI²².

Budowa bezpiecznego portfela musi opierać się na systemie limitów koncentracji, które są podstawą procesu dywersyfikacji portfela kredytowego w wielu przekrojach. Testy warunków skrajnych stanowią zaś narzędzie do pre-

¹⁹ *Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie*. Warszawa 2013. *Rekomendacja 20*; *Rekomendacja T dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych*. Warszawa 2013. *Rekomendacja 13*.

²⁰ Załącznik do uchwały..., op. cit., § 3 pkt. 2.

²¹ *Rekomendacja S...*, op. cit., *Rekomendacja 12*.

²² *Rekomendacja T...*, op. cit., *Rekomendacja 14*.

wencyjnego wykrywania zagrożeń związanych zarówno ze zbytnią koncentracją zaangażowania banku, jak też innymi czynnikami ryzyka, które zostały zidentyfikowane przez bank jako istotne.

Podsumowanie

Racjonalne prowadzenie działalności bankowej wymaga systematycznej identyfikacji poziomu i profilu ryzyka kredytowego. Ryzyko kredytowe jest częścią ogólnej sprawozdawczości w zakresie ryzyka bankowego, jednym z dwóch podstawowych (prócz ryzyka płynności). W niniejszym artykule w dość skrótowej formie przedstawiono najważniejsze aspekty tego zagadnienia, które stanowi codzienną praktykę dla komórek organizacyjnych w bankach zajmujących się identyfikacją czynników ryzyka zarówno na poziomie klienta, jak też łącznego portfela.

Funkcjonowanie instytucji bankowej nie może odbywać się bez procesu materializacji ryzyka kredytowego. Jest to działanie racjonalne, a zatem w myśl koncepcji niniejszego artykułu, zgodne z dobrą praktyką bankową. Budowa bezpiecznego portfela kredytowego wymaga stałego procesu dywersyfikacji. Właściwa identyfikacja zagrożeń wymaga zatrudniania pracowników o dobrym przygotowaniu merytorycznym, których zaangażowanie przyczynia się do minimalizacji potencjalnych strat finansowych.

Jest wiele kryteriów, za pomocą których ocenia się skuteczne zarządzanie ryzykiem. Przyjmując kryterium ekonomiczne efektywność instytucji bankowej należy badać przez pryzmat zysku (np. wskaźnik ROE – rentowność kapitału czy ROA – rentowność aktywów). Podsumowując, racjonalne zarządzanie ryzykiem kredytowym prowadzi do wzrostu dochodowości z działalności bankowej, a w konsekwencji do wzrostu kapitału własnego i siły rynkowej banku.

Bibliografia

- Iwanicz-Drozdowska M.: *Zarządzanie ryzykiem bankowym*. POLTEXT, Warszawa 2012.
- Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie*. Warszawa 2013.
- Rekomendacja T dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych*. Warszawa 2013.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Dz.U. 2008, nr 235, poz. 1589 z późn. zm.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Uchwała nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 r. z późn. zm., w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Uchwała nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 r. z późn. zm., w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Uchwała nr 384/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Dz.U. 1997, nr 140, poz. 939 z późn. zm. www.knf.gov.pl

Żółtkowski W.: Zarządzanie ryzykiem bankowym w praktyce. CeDeWu, Warszawa 2009.

RATIONALITY AND CREDIT RISK IN BANKING PRACTICE

Summary

The rational management of credit risk constitutes the base for construction of the safe and credit portfolio of the bank. Principles of the credit risk management were established in legal documents for the Polish Financial Supervision Authority, of which the implementation to internal procedures is for the bank compulsory. A credit policy is a base of the credit risk management, in frames which priority directions of the credit share, adapted for appetite for the risk accepted by the supervisory board of the bank, are being established for. A system of internal limits, constituting the basic tool of the diversification of credit in many diameters is also an indispensable element of the structure of the secure credit portfolio. All these issues were discussed in the present article.